

Вивчення перспективних лікарських рослин, введення їх у культуру з метою отримання нових фітопрепаратів є актуальним питанням сьогодення.

Об'єктом досліджень є марена красильна – *Rubia tinctorum* L. (*Rubiaceae* Juss.) з колекції Ботанічного саду ім. акад. О.В. Фоміна Київського національного університету ім. Тараса Шевченка. *R. tinctorum* здавна застосовується як природний барвник червоного кольору, використовується у народній медицині, для виготовлення галенових препаратів, медоносна та кормова рослина. *R. tinctorum* росте в Середземномор'ї, Малій і Середній Азії, Східній Європі, на півдні України рослину вирощують як лікарську.

Нами досліджувалися адаптаційні можливості *R. tinctorum ex situ*. *R. tinctorum* – багаторічної трав'янистої рослини. Коренева система складається з головного кореня, бічних коренів і довгих горизонтальних кореневищ. Стебла прямостоячі або підведені, чотиригранні, 30-90 см завдовжки, по ребрах вкриті колючими, на кінці вниз загнутими шипиками. Листки видовженоеліптичні, загострені, завдовжки до 8 см, по краю і зі споду по центральній жилці з колючими щетинками, зібрані в кільця по 4-6, нижні – супротивні. Квітки дрібні, двостатеві, в пазушних і верхієвих пів зонтиках, віночок зеленувато-жовтий.

Плід – ягодоподібна кістянка чорного кольору, 4-5 мм в діаметрі. Маса 1000 насінин – 25-30 г.

R. tinctorum притаманні всі періоди онтогенезу – від латентного до постгенеративного. Цвіте *R. tinctorum* у червні-серпні, насіння дозріває у вересні-листопаді. *R. tinctorum* – теплолюбна і вологолюбна рослина, невимоглива до механічного складу ґрунтів. Однак найбільш сприятливими при вирощуванні в культурі є легкі і середні за механічним складом, добре зволожені ґрунти. При підготовці ділянки потрібно внести торф або компост, комплексні мінеральні добрива. Розмножують *R. tinctorum* насінням і вегетативно – поділом кореневищ навесні і восени. Насіння висівають навесні в прогрітий ґрунт, на глибину 6-7 см, відстань між рядками – 45-60 см. Лікарська сировина – корені і кореневища, які можна викопувати на другий-третій роки.

У результаті досліджень виявлено, що рослини *R. tinctorum* в умовах *ex situ* проходили всі етапи сезонного розвитку, регулярно цвіли, плодоносили з утворенням життєздатного насіння, є стійкими до захворювань та шкідників. Генеративний період починався у рослин з першого року життя. *R. tinctorum* є перспективною рослиною для введення у промислову культуру в Україні.

DOI:10.33617/2522-9680-2021-1-109

УДК: 615.322: 582.61:581.192.2

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОЛІСАХАРИДІВ ЛИСТЯ МОРИНГИ ОЛІЙНОЇ

■ А.М. Рудник, к. фарм. н., доц. каф. фармакогн., фармакол. та бот.

■ Запорізький державний медичний університет

Актуальність. Моринга олійна (*Moringa oleifera* L.) – швидкоростуче посухостійке дерево, яке росте в субтропічному і тропічному кліматі азіатських і деяких африканських країн. Зелені стручки, стебла та молоде листя – цінний харчовий продукт, джерело білка (до 5 % сирої ваги), амінокислот, цукрів і полісахаридів (до 12 %) і вітамінів (С, А, гр. В). Продовжуючи комплексне фітохімічне дослідження моринги олійної, метою роботи було визначення вмісту полісахаридів у її листі.

Матеріали і методи дослідження. Сировину для досліджень заготовляли з дерев, що ростуть в околицях м. Бамако у Республіці Малі (Західна Африка). Листя збирали в період цвітіння і висушували повітряно-тіньовим способом. Виявлення цукрів проводили методом низхідної хроматографії на папері Filtrac FN № 4 у системі розчинників н-бутанол-піридин-вода (6:4:3), паралельно з вірогідними зразками моносахаридів. Виявлення цукрів проводили після обробки кислим фтала-том аніліну з подальшим нагріванням. Вміст полі-

сахаридів визначали гравіметричним методом з осадженням полісахаридів з водного розчину 96 % етанолом за методикою, наведеною в статті «Подорожника великого листя^N» ДФУ 2.0.

Результати дослідження та їх обговорення. Вміст водорозчинних полісахаридів у листі моринги олійної становив $9,58 \pm 0,12$ %. У вільному стані у водних екстрактах міститься глюко-

за, фруктоза, галактоза; у зв'язаному – глюкоза, фруктоза, галактоза.

Висновки

Отримані дані вказують на перспективність подальшого фармакогностичного дослідження листя моринги олійної для оцінки можливості використання сировини як лікарської.

DOI:10.33617/2522-9680-2021-1-110
УДК 615.32

ЛІКАРСЬКІ ГРИБИ У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ПРАКТИЦІ, ЇХ СТАН ТА ПЕРСПЕКТИВИ

- У.П. Журавель, студент
Р.Т. Конечна, к. фарм. н., доц. каф. технол. біолог. активн. спол. фармац. та біотехнол.
- Національний університет «Львівська політехніка»

Актуальність. На сьогодні в нашій країні, як і в усьому світі, є надзвичайно високий інтерес до традиційної східної медицини і її невід'ємної частини – фунготерапії, оскільки гриби продукують різні за хімічною природою біологічно активні речовини, які можуть регулювати багато процесів в організмі людини. Багато видів грибів використовуються у фармації і зараз знаходяться під інтенсивним дослідженням етноботаніків і медиків [1]. Серед них велику роль як лікарські гриби відіграють **шиїтаке** (*Lentinus edodes*), **лисичка звичайна** (*Cantharellus cibarius*), **чага** (*Inonotus obliquus*) та інші. Кожний з них має свої цілющі властивості та служить сировиною для створення лікарських засобів чи біодобавок.

Мета роботи. Дослідити сучасний стан використання лікарських грибів у фармацевтичній практиці та встановити перспективи використання їх при розробці лікарських засобів.

Матеріали і методи. При дослідженні використовували методи метааналізу та порівняльного аналізу.

Результати дослідження та їх обговорення. Гриб шиїтаке характеризується цілющими властивостями, містить комплекс біологічно активних речовин. Активним протипухлинним компонентом є полісахарид лентинан, саме тому його

використовують в лікуванні і профілактиці ракових захворювань. Шиїтаке також застосовують при зниженні показника рівня холестерину, оскільки він містить клітковину і амінокислоти [2]. На ринку представлено ряд біодобавок: капсули «Екстракт Шиїтаке гриба» та таблетки «Шиїтаке гриба екстракт» та інші.

У медицині широко використовуються галенові препарати такі як «Бефунгін», спиртова настоянка *Inonotus obliquus*, різні біологічно активні добавки, а саме «Чаговіт», «Фіточай», фунгосвічки «Чага». Препарати з березового чорного гриба часто застосовують при лікуванні захворювань шлунково-кишкового тракту (виразки дванадцятипалої кишки і шлунка, різного роду гастритів) і онкологічних захворювань (для профілактики і полегшення болю у пацієнтів у важкій стадії) [3].

Краплі «Гриб Лисички», в яких лисички звичайні, (*Cantharellus cibarius*) використані у вигляді водно-спиртового екстракту плодового тіла грибів, мають великий попит на фармацевтичному ринку, оскільки містять кілька полісахаридів – хіноманнозу, ергостеролу і траметонолінову кислоти. Лисички звичайні можуть проявляти антигельмінтні властивості, сприяти покращанню зору, запобігати запаленню очей,